

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2002-1950

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiaalipsykologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Kilpiö, Anna			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Opettajuus verkko-opetuksessa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipsykologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2002-12-02	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 133
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkimuksessa tarkastellaan opettajan työssä verkko-opetuksen myötä tapahtuneita muutostekijöitä. Työssä keskitytään verkko-opettajan työhön erityisesti roolinäkökulmasta. Tarkoituksena on selvittää, millaisia rooleja tutkimuksen kohteena olevilla verkko-opettajilla on, ja miten roolit ovat muuttuneet verkko-opetuksessa. Tutkimuksen toisena tavoitteena on hahmottaa, millaisia rooliodotuksia kyseisiin verkko-opettajiin kohdistuu, ja kokevatko opettajat nämä odotukset oikeudenmukaisiksi. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella verkko-opettajan työtä laajemmasta perspektiivistä kysymällä, tukevatko koulun toimintatavat ja koulukulttuuri verkko-opetukseen siirtymistä opettajan ja opettajan työssä tapahtuvan muutoksen näkökulmasta.</p> <p>Tutkimuksen teoria rakentuu kolmesta osasta. Ensin tarkastellaan koulua tutkimuskohteena ja yhteiskunnan yhtenä osana, sekä eritellään niitä haasteita, joita tietoyhteiskuntakehitys on kouluille asettanut. Teorian toinen osa keskittyy verkko-opetukseen ja verkko-opettajan työhön. Kolmannessa osassa täsmennetään rooleihin liittyviä termejä ja ongelmakenttää.</p> <p>Tutkimuksen kontekstin muodostavat kaksi verkkokurssia, joista toinen on toteutettu yläkoulussa ja toinen lukiossa. Molempia kursseja voidaan pitää verkko-opetuksen pilottikursseina. Tutkimuksen aineisto koostuu kyseisiä kursseja toteuttaneiden opettajien, kursseille osallistuneiden oppilaiden sekä koulujen rehtoreiden haastatteluista. Opettajien ja rehtoreiden haastattelujen osalta aineisto on kerätty teemahaastatteluin, ja oppilaiden haastattelut on toteutettu fokusryhmissä. Yhteensä haastateltavia kertyi 13. Aineiston analyysi perustuu aineistolähtöiseen lähestymistapaan.</p> <p>Verkko-opettajat kokivat monenlaisia muutoksia rooleissaan ja roolikäyttäytymisessään. Konkreettisimmin opettajien roolikäyttäytymiseen vaikuttivat työn teknistymisestä, sisällöntuotannosta sekä kurssien markkinoinnista aiheutuneet muutostekijät. Lisäksi opettajien ajatusmaailmaa muuttivat mm. oppilaan roolin miettiminen uudesta perspektiivistä, oppilaiden verkko-ohjaaminen, tekijänoikeuksien huomioiminen sekä oppilaiden kontrollointi verkko-opetuksessa.</p> <p>Verkko-opettajien mukaan heihin kohdistui paljon sellaisia rooliodotuksia, joita he eivät itse katsoneet omaan rooliinsa kuuluviksi. Vahvimmin nämä näkemykset tulivat esille työn teknistymisen, sisällöntuotannon sekä markkinoinnin osalta. Opettajien kokemukset heihin kohdistuvista rooliodotuksista eivät toisin sanoen vastanneet kaikilta osin sitä kuvaa, joka opettajilla oli verkko-opettajan roolissa toimimisesta. Vastaavasti opettajat odottivat koululta ja koulun ulkopuolisilta tahoilta enemmän tukea kuin he todellisuudessa kokivat saavansa.</p> <p>Tutkimus osoittaa, että koulun toimintatavat ja koulukulttuuri eivät tukeneet parhaalla mahdollisella tavalla verkko-opetukseen siirtymistä opettajan näkökulmasta. Opettajat katsoivat sekä opettajilla että oppilailla olevan perinteistä luokahuoneopetusta tukevia asenteita.</p> <p>Verkko-opetuksen kannalta ongelmalliseksi koettiin myös tietoteknisten laitteiden, mikrotuen ja opettajien koulutuksen riittämättömyys sekä koulujen välisen yhteistyön ja kokemusten jakamisen vähyys. Yhteenvetona voi sanoa, että opettajiin kohdistuvilla rooliodotuksilla ja koulukulttuurilla pyrittiin pitkälti vahvistamaan vallalla olevaa traditionaalista luokahuoneopetukseen perustuvaa toimintatapaa. Verkko-opetus ei toistaiseksi ole vakiintunut osaksi koulukulttuuria. Koulukulttuurin muuttuminen tapahtuu vähitellen toimintatapojen ja asenteiden muuttumisen myötä.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords tietoyhteiskunta tieto- ja viestintätekniikka verkko-opetus verkko-opettaja yhteistoiminnallinen oppiminen roolikäyttäytyminen rooliodotus			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			